

Opinia
Prezesa Agencji Oceny Technologii Medycznych
nr 116/2012 z dnia 25 czerwca 2012
o projekcie programu „Tydzień dla serca” realizowanego przez
powiat legionowski

Po zapoznaniu się z opinią Rady, wydaję negatywną opinię o projekcie programu zdrowotnego „Tydzień dla serca”, planowanego do realizacji przez powiat legionowski.

Uzasadnienie

Projekt programu zdrowotnego nie jest zgodny z szablonem zalecanym przez AOTM, brakuje niezbędnych informacji dotyczących: budżetu programu, trybu zapraszania do programu, zasad udzielania świadczeń w ramach programu, kompetencji/warunków niezbędnych do realizacji programu, oczekiwanych efektów, mierników efektywności programu, sposobu monitorowania i ewaluacji programu oraz ilości miejsc w programie.

Przedmiot opinii

Przedmiotem opinii jest projekt programu zdrowotnego „Tydzień dla serca”, którego celem jest wczesne wykrywanie i zahamowanie zachorowalności na choroby kardiologiczne oraz obniżenie kosztów leczenia w skali powiatu, poprzez realizację badań ciśnienia tętniczego oraz pomiaru stężenia cholesterolu w populacji powyżej 45 roku życia. Projekt ma być realizowany przez powiat legionowski w roku 2012.

Problem zdrowotny

Choroby sercowo-naczyniowe stanowią istotny problem zdrowotny społeczeństwa i obejmują chorobę niedokrwienną serca, chorobę naczyniowo-mózgową, nadciśnienie tętnicze, chorobę naczyń obwodowych, chorobę reumatyczną serca (uszkodzenie mięśnia serca i zastawek serca z gorączką reumatyczną, spowodowane przez paciorkowce), wrodzone wady serca, zakrzepicę żył głębokich i zatorowość płucną.

Zawały serca i udary są zazwyczaj incydentami ostrymi. Najczęstszą przyczyną tych incydentów jest miażdżycza naczyń tętniczych (odkładanie się złogów tłuszczowych na wewnętrznych ścianach naczyń krwionośnych). Jej rozwój jest powolny i utajony. Zlokalizowana w ścianie naczynia, powiększająca się blaszka miażdżycowa powoduje stopniowe zmniejszanie się światła tętnicy, z czasem prowadząc do istotnego utrudnienia przepływu krwi.

Choroby sercowo-naczyniowe są najczęstszą przyczyną zgonów zarówno wśród mężczyzn, jak i kobiet. Stanowią główną przyczynę hospitalizacji i prowadzą do inwalidztwa. Poznano wiele czynników odpowiedzialnych za rozwój miażdżycy. Badania epidemiologiczne i socjomedyczne pokazują, że ważną rolę w rozwoju chorób układu krążenia odgrywają niewłaściwe wzorce zachowań składające się na współczesny styl życia. Są to: niewłaściwe odżywianie się, mała aktywność ruchowa, palenie papierosów, picie alkoholu, stres. Wzorce te powtarzane przez dłuższy okres czasu mogą prowadzić do zaburzeń biochemicznych

i fizjologicznych u człowieka, m.in. do dyslipidemii, otyłości, cukrzycy, nadciśnienia tętniczego krwi. Jak wykazano w badaniu INTERHEART, tradycyjne czynniki ryzyka (palenie papierosów, nadciśnienie tętnicze, hiperlipidemia, cukrzyca, otyłość, mała aktywność fizyczna, niskie spożycie warzyw i owoców, nadużywanie alkoholu i czynniki psychosocjalne), są odpowiedzialne za ok. 80% ryzyka wystąpienia pierwszego zawału serca, niezależnie od płci i wieku. Do czynników ryzyka sercowo-naczyniowego wymagających modyfikacji należą: nieprawidłowe żywienie, palenie tytoniu, mała aktywność fizyczna, podwyższone ciśnienie tętnicze, zaburzenia gospodarki lipidowej (podwyższone stężenie w osoczu cholesterolu LDL, triglicerydów i niskie stężenie HDL-cholesterolu), upośledzona tolerancja glukozy, cukrzyca, nadwaga otyłość.

Alternatywne świadczenia

Obecnie w Polsce realizowany jest Program Profilaktyki Chorób Układu Krążenia finansowany ze środków Narodowego Funduszu Zdrowia (NFZ). Program skierowany jest do zadeklarowanych do lekarzy podstawowej opieki zdrowotnej populacji osób obciążonych czynnikami ryzyka i w danym roku będących w 35, 40, 45, 50 lub 55 roku życia, u których nie została dotychczas rozpoznana choroba układu krążenia i które w okresie ostatnich 5 lat nie korzystały ze świadczeń udzielanych w ramach programu. Dostępne w ramach programu świadczenia obejmują: badania biochemiczne krwi (stężenie we krwi cholesterolu całkowitego, LDL-cholesterolu, HDL-cholesterolu, triglicerydów i stężenia glukozy), dokonanie pomiaru ciśnienia tętniczego krwi, określenie współczynnika masy ciała (BMI), kwalifikację świadczeniobiorcy do odpowiedniej grupy ryzyka oraz ocenę globalnego ryzyka wystąpienia incydentu sercowo-naczyniowego w przyszłości według klasyfikacji SCORE i zapisanie uzyskanego wyniku w karcie badania profilaktycznego, jak również przekazanie przez lekarza POZ-u osobie, u której rozpoznano chorobę układu krążenia, informacji o wynikach badania oraz zaleceń dotyczących konieczności zmiany trybu życia lub skierowanie świadczeniobiorcy na dalszą diagnostykę lub leczenie.

Wnioski z oceny przeprowadzonej przez Agencję

Realizacja przez jednostki samorządu terytorialnego badań przesiewowych w kierunku wykrywania chorób sercowo naczyniowych (oraz cukrzycy), jak również promocja zdrowego stylu życia i edukacja pacjentów, wpisują się w cele Narodowego Programu Zdrowotnego (NPZ) na lata 2007-2015, dotyczącego ograniczenia czynników ryzyka i prowadzenia działań w zakresie promocji zdrowia (tj. m.in. poprawa sposobu żywienia ludności, zmniejszenie występowania otyłości, zwiększenie aktywności fizycznej ludności), jak również w cel operacyjny, dotyczący usprawnienia wczesnej diagnostyki i czynnej opieki nad osobami zagrożonymi, m.in.: chorobami układu krążenia czy powikłaniami cukrzycy. Działania polegające na zapobieganiu wystąpienia, wczesnym wykryciu oraz leczeniu chorób układu krążenia wpisują się w priorytet zdrowotny „Zmniejszenie zachorowalności i przedwczesnej umieralności z powodu chorób naczyniowo-sercowych, w tym udarów mózgu”, określony rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 21 sierpnia 2009 r. w sprawie priorytetów zdrowotnych (Dz.U. 2009, Nr 137, poz. 1126).

Projekt programu zdrowotnego nie jest zgodny z szablonem zalecanym przez AOTM, brakuje niezbędnych informacji dotyczących: trybu zapraszania do programu, zasad udzielania świadczeń w ramach programu, kompetencji/warunków niezbędnych do realizacji programu, oczekiwanych efektach, mierników efektywności programu, sposobu monitorowania i ewaluacji programu, źródeł finansowania, kosztów jednostkowych i całkowitych oraz ilości miejsc w programie. Brak w/w informacji utrudnia ocenę programu.

Interwencje polegające na badaniu ciśnienia tętniczego krwi oraz stężenia cholesterolu zostały prawidłowo dobrane, interwencje te są jednak realizowane w ramach Programu Profilaktyki Chorób Układu Krążenia (PPCHUK) i obejmują osoby w wieku 35, 40, 45, 50 oraz 55 lat. Populacja PPCHUK będzie częściowo pokrywała się z populacją zaproponowaną w projekcie wnioskowanego programu.

Odnosząc projekt opiniowanego programu do ogólnych kryteriów dobrze zaprojektowanego programu zdrowotnego (sformułowanych American Public Health Association) można stwierdzić, że:

- I. Program odnosi się do dobrze zdefiniowanego problemu zdrowotnego, jakim są choroby sercowo-naczyniowe.
- II. Program zdrowotny uwzględnia charakterystykę i potrzeby grupy docelowej.
- III. Zaproponowane interwencje są rekomendowane w populacji osób, które są adresatami programu.
- IV. Ze względu na brak informacji o kosztach nie można ich -podać ocenie.
- V. Wskaźniki efektywności i monitorowania nie zostały uwzględnione podczas projektowania programu zdrowotnego, co uniemożliwi ocenę realizacji programu.

Biorąc pod uwagę powyższe argumenty, wydaję opinię, jak na wstępie.

Tryb wydania opinii

Opinię wydano na podstawie art. 48 ust. 2a ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, z uwzględnieniem raportu nr: AOTM-OT-441-68/2011, odnoszącego się do projektu programu zdrowotnego, zatytułowanego „Tydzień dla serca”, planowanego do realizacji przez powiat legionowski, , Warszawa, czerwiec 2012 i aneksu: „Programy z zakresu profilaktyki chorób sercowo-naczyniowych – wspólne podstawy oceny”, Aneks do raportów szczegółowych, kwiecień 2012.